

Št. točk 1. kolokvij: _____ Št. točk 2. kolokvij: _____ Št. točk 3. kolokvij: _____
Št. točk na izpitu: _____
SKUPAJ: _____

PREIZKUŠNJA ZNANJA IZ TEMELJEV EKONOMIJE
MIKROEKONOMIJA
JANUAR 2005

IME IN PRIIMEK: _____

VPISNA ŠTEVILKA: _____

Ustrezno obkroži: **REDNI – IZREDNI študij**

Izpit opravljam: **1 2 3 4 ali večkrat**

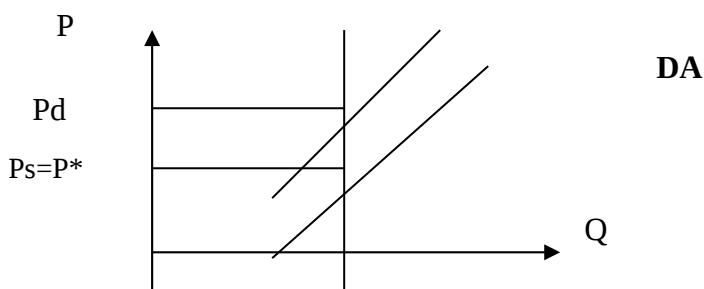
Izpit se piše 90 minut. Maksimalno število točk je 100. Pri posameznem vprašanju je lahko pravih tudi več odgovorov. Na vprašanja odgovarjajte **kratko in jedrnat**. Odgovori morajo biti le v označenih pravokotnikih Uporaba nedovoljenih pripomočkov in prepisovanje se kaznuje z odvzemom izpita in negativno oceno. SREČNO!

1. Predpostavi, da se odločaš med obiskovanjem enoletnega študija in med enoletnim delom v tujini. Stroški povezani z enoletnim študijem so naslednji: šolnina 250,000 SIT, najemnina stanovanja 600,000 SIT, hrana 200,000 SIT in knjige 50,000 SIT. Stroški in zaslužek enoletnega dela v tujini pa so: zaslužek 2,500,000 SIT, najemnina 840,000 SIT, hrana 350,000 SIT. Koliko znaša oportunitetni strošek enoletnega študija? Utemelji z ustreznim izračunom. (6 točk)

$$OC=2,500,00+250,000+50,000-240,000-150,000=2,410,00$$

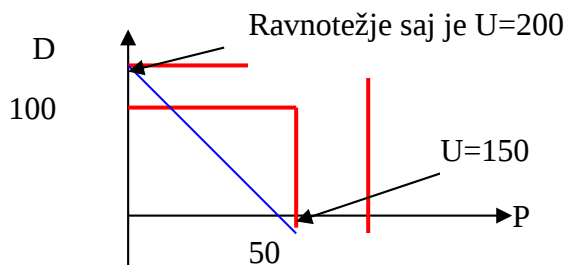
2. Predpostavi, da je povpraševanje po proučevani dobrini popolnoma neelastično, medtem ko je ponudba te dobrine neelastična, vendar ne popolnoma neelastična. V primeru, ko država uvede davek na enoto proizvoda v višini T denarnih enot, se cena, ki jo plača potrošnik poveča za celotni davek na enoto proizvoda.

Ali je zgornja trditev pravilna? Utemelji z ustreznim grafom. (6 točk)

3. Matej je na podlagi podatkov iz obsežnega anketnega vprašalnika ugotovil, da lahko funkcijo koristnosti med parfumi (P) in deodoranti (D) zapišemo kot $U = \max(3P, 2D)$. Tipični potrošnik ima na razpolago za parfume in deodorante 20000 denarnih enot. Cena parfuma je 400, cena deodoranta pa 200 denarnih enot.

- a) Na podlagi zgornje funkcije koristnosti natančno nariši indiferenčne krivulje tipičnega potrošnika ter premico cene. (3 točke)

- b) zadovoljstvo: ravnotežje tudi prikaži v zgornjem grafu (3 točke)

D=100, P=0

4. Boris je racionalni potrošnik, ki vedno teži k maksimizaciji svoje funkcije koristnosti. Predpostavi, da ima na razpolago za dnevno potrošnjo jabolok in banan 6 denarnih enot. Prav tako predpostavi, da je cena vsake banane 1 denarno enoto, cena vsakega jabolka pa 3 denarne enote. V spodnji tabeli so prikazane Borisove mejne koristnosti (MU) pri potrošnji jabolok in banan.

<i>količina</i>	<i>MU jabolok</i>	<i>MU_j/P_j</i>	<i>MU banan</i>	<i>MU_b/P_b</i>
1	16	5.33	14	14
2	13	4.33	12	12
3	9	3	10	10
4	6	2	8	8
5	4	1.33	6	6
6	2	0.66	3	3
7	0	0	2	2

- a) Koliko jabolok in banan bo trošil Boris v ravnotežju? Utemelji z ustreznim izračunom! (3 točke)

B=6, J=0

- b) Koliko bo znašala njegova celotna koristnost? Izračunaj! (3 točke)

TU=14+12+10+8+6+3=53

5. Določi pravilnost oz. napačnost naslednje trditve in podaj kratko utemeljitev za tvoj odgovor. (6)

Povpraševanje po Giffenovi dobrini naraste, ko se dohodek zmanjša, ceteris paribus.

Trditev je pravilna, saj je Giffenova dobrina inferiorna.

6. Predpostavi, da je delo edini spremenljivi proizvodni faktor. Na voljo sta dva scenarija:

- I. Tehnološke inovacije povzročijo povečanje mejnega produkta dela.
- II. Zmanjša se davek, ki je neodvisen od obsega proizvodnje.

Katere krivulje stroškov se premaknejo v primeru scenarija I in se ne premaknejo v primeru scenarija II. Določi pravilne trditve! (6 točk)

- a) Mejni stroški
- b) Povprečni variabilni stroški
- c) Povprečni fiksni stroški
- d) Povprečni stroški
- e) Variabilni stroški
- f) Fiksni stroški

ODGOVORI: a, b, e

7. Spodnja tabela prikazuje različne kombinacije outputa, ki jih podjetje lahko proizvede z različnimi kombinacijami dela (L) in kapitala (K).

		Število enot kapitala		
		1	2	4
Število enot dela	1	1	3	4
	2	2	6	8
	4	3	8	10

Obkroži pravilne trditve! (6 točk)

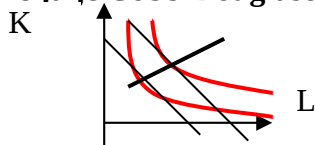
- a) V tem podjetju so vedno prisotni naraščajoči donosi obsega.
- b) Mejni proizvod dela je konstanten pri uporabi ene enote kapitala.
- c) Mejni proizvod kapitala ni konstanten pri uporabi dveh enot dela.
- d) Ko podjetje zmanjša uporabo vsakega inputa iz dveh enot na eno enoto, so prisotni naraščajoči donosi obsega
- e) Ko podjetje poveča uporabo vsakega inputa iz dveh enot na štiri enote, so prisotni padajoči donosi obsega.
- f) Ko podjetje poveča uporabo kapitala iz dveh enot na štiri enote, uporaba dela pa ostane nespremenjena v višini dveh enot, so prisotni padajoči donosi obsega.

ODGOVORI: c, d, e.

8. Podjetje Stroški uporablja v proizvodnji le dva produkcijska faktorja: kapital (K) in delo (L). Funkcija celotnega proizvoda podjetja Stroški je podana z enačbo $Q(K, L) = 16K^{1/3}L^{2/3}$. Cena dela je 1 denarno enot, cena kapitala pa 8 denarnih enot.

a) Na podlagi zgornje produkcijske funkcije grafično prikaži izpeljavo krivulje razvoja. (3 točke)

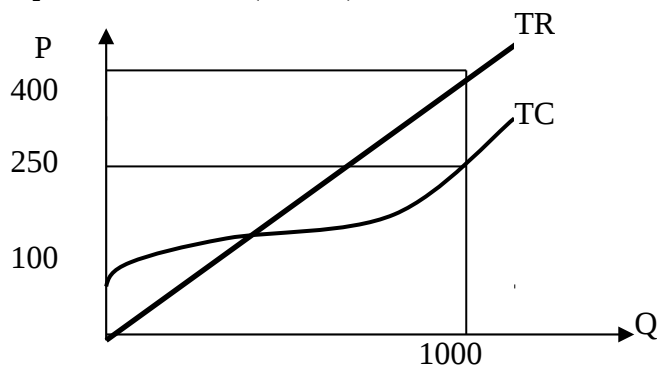
Zgornja produkcijska funkcija je Cobb-Douglasova, zato so izokvante tipične oblike.

b) Izračunaj krivuljo dolgoročnih celotnih stroškov! Namig: Dolgoročni celotni stroški so odvisni od obsega proizvodnje. (3 točke)

- $MP_k/MP_L = r/w$
- $L/2K = 8$ oz. $L = 16K$
- $TC = 8K + L = 8K + 16K = 24K$
- Iz produkcijske funkcije $K = Q/(16^{5/3})$
- $TC = 24Q/(16^{5/3}) = 0.236Q$

9. Spodnja slika prikazuje krivulji celotnih stroškov (TC) in celotnega prihodka (TR) za popolnokonkurenčno podjetje, ki maksimizira dobiček. Predpostavi, da je podjetje maksimiziralo dobiček pri proizvodnji 1000 enot. V naslednjem obdobju je prišlo do nenadnega povečanja fiksnih stroškov za 400 denarnih enot. Kaj bo naredilo proučevano podjetje? Obkroži pravilno trditev! (6 točk)

- a) Povečalo količino z namenom povečanja dobička.
- b) Zmanjšalo količino z namenom povečanja dobička.
- c) Takoj bo prenehalo poslovati.
- d) V kratkem roku bo še naprej proizvajalo 1000 enot, v dolgem roku pa bo izstopilo iz panoge.
- e) Tako v kratkem kot v dolgem roku bo še naprej proizvajalo 1000 enot.

ODGOVOR: d

10. Mato ima kmetijo na kateri prideluje koruzo, ki jo prodaja na popolnokonkurenčnem trgu. Trenutne razmere na njegovi kmetiji so prikazane v spodnji tabeli.

<i>Celotni dohodek</i>	5000
<i>Fiksni stroški</i>	3000
<i>Povprečni fiksni stroški</i>	3
<i>Mejni stroški</i>	2

- a) Na podlagi zgornjih podatkov izračunaj ceno koruze, ki se je oblikovala na popolnokonkurenčnem trgu. (3 točke)

$$Q = FC / AFC = 3000 / 3 = 1000$$

$$P = TR / Q = 5000 / 1000 = 5$$

- b) Ali je Mato v trenutnem položaju maksimiziral dobiček oz. minimiziral izgubo? Če jo ni, povej, kaj naj Mato naredi v kratkem roku. Utemelji z ustreznim izračunom! (Krivulja mejnih stroškov je naraščajoča) (3 točke)

P > MC, zato naj podjetje poveča obseg proizvodnje

11. V večjih podjetjih je v odločanje vključeno večje število ljudi, zato so sprejete odločitve pogosto rezultat političnega odločanja med različnimi skupinami ljudi v podjetju. V ekonomski literaturi so se oblikovale različne razlage, kakšna naj bi bila funkcija cilja v teh razmerah. Naštej *tri* te razlage in jih na kratko (ena do dve povedi) opiši. (6 točk)

Glej knjigo stran 180-181.

12. Podjetje Program ima monopol pri proizvodnji programske opreme, ki jo uporablja veliko število podjetij v državi Avtarkija. Tržno povpraševanje po teh proizvodih v državi Avtarkija je podano z enačbo $Q = 600 - 0.5P$. Stroškovna funkcija podjetja Program je $TC = 200 + 2Q^2$.

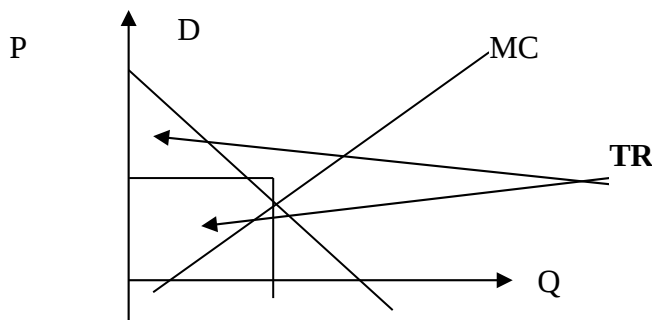
a) Določi optimalni obseg proizvodnje podjetja Program, če le to popolno cenovno diskriminira! (3 točke)

$$P = 1200 - 2Q$$

$$MC = TC' = 4Q$$

$$P = MC \text{ torej } 1200 - 2Q = 4Q \text{ oz. } Q = 200$$

b) Grafično prikaži celotni dohodek (TR) monopolista, ki popolno cenovno diskriminira? (3 točke)

13. Predpostavi, da se Jaka in Matej, prebivalca dežele Ledeno odločita, da bosta proizvajala vino. Povpraševanje po vinu v tej deželi je podano z $P = 480 - 0.2Q$, pri čemer je P cena, Q pa celotna prodana količina vina. V tej panogi nastopata le dva Cournotova duopolista, Jaka in Matej. Uvoz vina je prepovedan. Jaka ima konstantne mejne stroške v višini 60 denarnih enot. Matejevi stroški so prav tako konstantni in znašajo 45 denarnih enot.

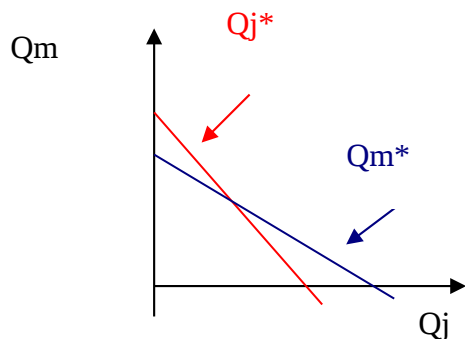
Izračunaj Cournotovo ravnotežje in ga prikaži v ustreznem grafu. (6 točk)

SLIKA

IZRAČUN

$$Q_m = 750$$

$$Q_j = 650$$

14. V spodnja matrika plačil prikazuje dobičke podjetij Sitel in Motel v odvisnosti od njunih strategij, pri čemer se prva številka v vsakem polju nanaša na dobiček podjetja Sitel, druga številka pa na dobiček podjetja Motel.

		Podjetje Motel	
		<i>Strategija M1</i>	<i>Strategija M2</i>
Podjetje Sitel	<i>strategija S1</i>	10,5	5,1
	<i>strategija S2</i>	4,2	3, 6

a) Ali ima katero od podjetij dominantno strategijo? Svoj odgovor utemelji! (3 točke)

Le Sitel.

b) Določi ravnotežje in podaj kratko utemeljitev. (3 točke)

S1, M1

15. Naslednje vprašanje se nanaša na Sweezyev model povpraševanja.

a) Grafično prikaži Sweezyev model povpraševanja! (3 točke)

Glej knjigo stran 225.

b) Naštej dve temeljni pomanjkljivosti Seezeyevega model. (2 točki)

Glej knjigo stran 226.

16. Na trgu delovne sile je ponudba delavcev, ki so organizirani v sindikat in delavcev, ki niso organizirani v sindikat popolnoma neelastična, $L=3000$. Povpraševanje po delavcih, ki niso organizirani v sindikat je $w=500-0.2L$, po delavcih, ki so organizirani v sindikat pa $w=500-0.1L$. Sindikat izbere mezo v višini 350 denarnih enot. Ta meza je nad konkurenčno mezo.

- a) V ustreznem grafu prikaži kaj se zgodi v sindikalnem in nesindikalnem sektorju, ko sindikat postavi mezo, ki je višja od ravnotežne mezde, trg delovne sile pa se izprazni. (3 točke)

Glej knjigo stran 246.

- b) Kolikšna bo sprememba ravni zaposlenosti v sindikalnem sektorju, ko sindikat izbere mezo v višini 350 denarnih enot, ki je nad konkurenčno mezo? Kolikšna bo meza v nesindikalnem sektorju, če se trg delovne sile izprazni? (3)

**Sprememba L v sindikalnem sektorju je -500 .
Nova meza v nesindikalnem sektorju je 200.**

17. Podjetje želi investirati v projekt, katerega stroški plačljivi na začetku projekta so 20 milijonov tolarjev. Odločili so se, da bodo zahtevano stopnjo donosa določili z modelom vrednotenja kapitala (CAPM). Podatki, ki naj bi jih uporabili za določitev zahtevane stopnje donosa so: obrestna mera za državne obveznice je 7 odstotkov, premija za tveganje za nediverzificirano naložbo je 6 odstotkov in $\beta=1.5$. Projekt naj bi v naslednjih dveh letih prinašal naslednje donose:

Leto	donos (v milijonih tolarjev)
1	10
2	15

- a) Izračunaj zahtevano stopnjo donosa! (3 točke)

$r_i=13\%$

- b) Ali se bo podjetje odločilo investirati v projekt? Utemelji z ustreznim izračunom! (3 točke)

$NSV=-20+10/1.13+15/(1.13^2)=0.596$

Ker je NSV pozitivna, se bo podjetje odločilo za projekt.